

DOI 10.32782/2077-6594.4.0.2020.220381
УДК 614.2:002:342.5

Савицький В.Л.¹, Тодуров І.М.², Якимець В.М.², Печиборщ В.П.², Купець В.Є.², Печиборщ О.В.³, Якимець В.В.¹

Єдиний медичний простір в реаліях сьогодення

¹Українська Військово-медична академія, м. Київ, Україна

²ДНУ «Центр інноваційних медичних технологій НАН України», м. Київ, Україна

³Головний військово-медичний клінічний центр (Центральний клінічний госпіталь)
Державної прикордонної служби України, м. Київ, Україна

todurov@nas.gov.ua

Савицький В.Л., Тодуров І.М.,
Якимець В.М., Печиборщ В.П.,
Купець В.Є., Печиборщ О.В., Якимець В.В.
Единое медицинское пространство в реалиях

Savitsky V.L., Todurov I.M.,
Yakimets V.M., Pechiborshch V.P.,
Kupets V.E., Pechiborshch A.V. Yakimets V.M.
The only medical space in today's realities

Вступ

У статті 3 Конституції України прописано, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а держава відповідає перед людиною за свою діяльність крім того, статтею 49 передбачені права громадян України на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування, де зазначено, що «охорона здоров'я забезпечується державним фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм».

Держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування, медична допомога у державних і комунальних закладах охорони здоров'я надається безкоштовно, існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена. Також держава сприяє розвитку лікувальних закладів усіх форм власності, дбає про розвиток фізичної культури і спорту та забезпечує санітарно-епідеміологічне благополуччя [1].

Держава формує політику у сфері охорони здоров'я в Україні та забезпечує її виконання шляхом реалізації положень Конституції та законів України щодо створення безпечних умов життя та праці громадян, надання якісної медичної допомоги, запровадження ефективних механізмів фінансування і управління системою охорони здоров'я.

Виконання зазначених функцій держави під час дії особливого періоду, надзвичайного стану, а також інших кризових ситуацій, потребує об'єднання спроможностей і зусиль медичних служб ЗС України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань і правоохоронних органів спеціального призначення, а також системи охорони здоров'я цивільного населення на засадах єдиного медичного простору [13].

Результати дослідження та їх обговорення

Ст. 4 Закону України «Основи законодавства про охорону здоров'я України» передбачено, що основними принципами охорони здоров'я в Україні є:

- визнання охорони здоров'я пріоритетним напрямом діяльності суспільства і держави, одним з головних чинників виживання та розвитку народу України;
- дотримання прав і свобод людини і громадянина в сфері охорони здоров'я та забезпечення пов'язаних з ними державних гарантій;

- гуманістична спрямованість, забезпечення пріоритету загальнолюдських цінностей над класовими, національними, груповими або індивідуальними інтересами, підвищений медико-соціальний захист найбільш вразливих верств населення;

- рівноправність громадян, демократизм і загальнодоступність медичної допомоги та інших послуг в сфері охорони здоров'я;

- відповідність завданням і рівню соціально-економічного та культурного розвитку суспільства, наукова обґрунтованість, матеріально-технічна і фінансова забезпеченість;

- орієнтація на сучасні стандарти здоров'я та медичної допомоги, поєднання вітчизняних традицій і досягнень із світовим досвідом в сфері охорони здоров'я;

- попереджувально-профілактичний характер, комплексний соціальний, екологічний та медичний підхід до охорони здоров'я тощо.

Ст. 8 цього Закону визначає, що держава визнає право кожного громадянина України на охорону здоров'я і забезпечує його захист.

Кожен громадянин має право на безоплатне отримання у державних та комунальних закладах охорони здоров'я медичної допомоги, до якої належать:

- екстрена медична допомога;
- первинна медична допомога;

- вторинна (спеціалізована) медична допомога, що надається за медичними показаннями у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

- третинна (високоспеціалізована) медична допомога, що надається за медичними показаннями у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

- паліативна допомога, що надається за медичними показаннями у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

Іншими законодавчими і нормативно-правовими актами визначаються порядок її надання, регулюються суспільні відносини, що виникають у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, тощо.

Система стандартів у сфері охорони здоров'я Закону України «Основи законодавства про охорону здоров'я України» доповнено статтею 14-1 згідно із Законом № 3611-VI від 07.07.2011 р. [2].

Систему стандартів у сфері охорони здоров'я складають державні соціальні нормативи та галузеві стандарти.

Державні соціальні нормативи у сфері охорони здоров'я встановлюються відповідно до Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії»[3].

Галузевими стандартами у сфері охорони здоров'я є:

- стандарт медичної допомоги (медичний стандарт) – сукупність норм, правил і нормативів, а також показники (індикатори) якості надання медичної допомоги відповідного виду, які розробляються з урахуванням сучасного рівня розвитку медичної науки і практики;

- клінічний протокол – уніфікований документ, який визначає вимоги до діагностичних, лікувальних, профілактичних та реабілітаційних методів надання медичної допомоги та їх послідовність;

- таблиць матеріально-технічного оснащення – документ, що визначає мінімальний перелік обладнання, устаткування та засобів, необхідних для оснащення конкретного типу закладу охорони здоров'я, його підрозділу, а також для забезпечення діяльності фізичних осіб – підприємців, що провадять господарську діяльність з медичної практики за певною спеціальністю (спеціальностями);

- лікарський формуляр – перелік зареєстрованих в Україні лікарських засобів, що включає ліки з доведеною ефективністю, допустимим рівнем безпеки, використання яких є економічно прийнятним.

Галузеві стандарти у сфері охорони здоров'я розробляються і затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

Галузевими стандартами у сфері охорони здоров'я є також інші норми, правила та нормативи, передбачені законами, які регулюють діяльність у сфері охорони здоров'я.

Додержання стандартів медичної допомоги (медичних стандартів), клінічних протоколів, таблиць матеріально-технічного оснащення є обов'язковим для всіх закладів охорони здоров'я, а також для фізичних осіб – підприємців, що провадять господарську діяльність з медичної практики[2].

У літературі розрізняють поняття єдиного медичного простору у вузькому і широкому значеннях: як систему загальнонаціональної мережі лікувально-профілактичних закладів... і систему організації надання медичної допомоги... що забезпечує доступність, якість та ефективність кваліфікованої допомоги всьому населенню держави й об'єднує всі медичні ресурси спільним управлінням і визначеним механізмом фінансування [3,4].

Створення єдиного медичного простору передбачає функціональне розмежування компетенції різних закладів охорони здоров'я на одній території, що дасть змогу уникнути дублювання видів медичної допомоги в окремих населених пунктах, переважно у великих містах, де поряд із медичними закладами комунальної власності розташовані функціонально подібні державні і відомчі медичні заклади [5].

Зважаючи на нагальну необхідність створення інститутів і механізмів реалізації та захисту права людини на охорону здоров'я, які б відповідали принципам, визначеним Конституцією України, та узгодження стандартів управління системою охорони здоров'я з основними європейськими засадами державної політики у сфері охорони здоров'я та надання медичної допомоги, пріоритетними доцільно визнати такі напрями:

1) забезпечення доступної та своєчасної, рівної та якісної медичної допомоги;

2) забезпечення якості та доступності лікарських засобів, вакцин та інших імунобіологічних препаратів, виробів медичного призначення;

3) гарантування належного рівня біобезпеки в країні як складової світової системи біобезпеки; Медичне право;

4) гарантування гідності професії медичного працівника та участі медичного працівника у формуванні стандартів медичної професії і контроль за їх дотриманням;

5) забезпечення справедливого, прозорого і відповідального управління системою охорони здоров'я та впливу громадськості на ухвалення державних рішень у сфері охорони здоров'я [2].

Передбачена Конституцією України норма про право людини на охорону здоров'я, медичну допомогу і медичне страхування (ст. 49) переважно ґрунтується на ідеї забезпечення державою надання медичної допомоги громадянам на безоплатних засадах шляхом бюджетного фінансування витрат державних і комунальних закладів охорони здоров'я.

Попри формально справедливу спрямованість, ця норма не відповідає умовам і можливостям країни та фактично набула ознак шкідливої юридичної фікції і нормативного гальма, яке перешкоджає модернізації і розвитку вітчизняної охорони здоров'я загалом. постійне недофінансування бюджетних витрат і відсутність рівного

доступу до якісної безоплатної медичної допомоги перетворило конституційну норму (ст. 49 Конституції України) про право на охорону здоров'я, медичну допомогу і медичне страхування у загальну декларацію, що продукує соціальну несправедливість, усунення якої вимагає закріплення на конституційному рівні моделі охорони здоров'я на засадах єдиного медичного простору відповідно до європейських стандартів у сфері охорони здоров'я.

Під єдиним медичним простором, засади якого мають бути відображені в нормах Конституції про охорону здоров'я, пропонується розуміти систему доступної та своєчасної, рівної та якісної медичної допомоги, гарантування гідності професії медичного працівника та участі медичного працівника у формуванні стандартів медичної професії і контролі за їх дотриманням, а також гарантування для всіх та кожного належного рівня біобезпеки всередині країни та належного рівня біобезпеки країни у світі [2].

Ще одним кроком на шляху реалізації засад єдиного медичного простору стало прийняття постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку надання медичної допомоги у військово-медичних закладах і взаєморозрахунків за неї між військовими формуваннями», якою передбачено можливість надання медичної допомоги та лікування військовослужбовців у військово-медичних закладах незалежно від відомчої підпорядкованості [6].

Важливу роль в проблемі повсякденної організації заходів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації воєнного характеру на сході України відіграло створення та успішне функціонування Військово-цивільного координаційного штабу медичної допомоги, який забезпечив скоординовані дії системи щодо надання ЕМД потерпілому населенню та військовослужбовцям Збройних Сил. В зоні ведення бойових дій організація і забезпечення надання само- і взаємодопомоги, домедичної, медичної, долікарської, лікарської допомоги покладається на медичні сили МО та медичні служби МВС, Національної гвардії, Державної прикордонної служби та підрозділи ДСНС України.

Цей Штаб на принципових позиціях виявив і проаналізував існуючі проблеми та вперше звернув увагу на проблеми в медичному забезпеченні цивільного населення в зоні АТО [7].

Згідно з постановою КМУ від 11.05. 2017 р. № 412 «Про утворення Координаційного центру з питань організації діяльності медичних служб сил оборони та органів і закладів охорони здоров'я» створено Координаційний центр, який є тимчасовим консультативно-дорадчим органом Кабінету Міністрів України, утворений з метою сприяння забезпеченню координації дій, спрямованих на надання медичної допомоги, зокрема із залученням органів і закладів охорони здоров'я, військовослужбовцям Сил оборони та населенню.

Основними завданнями Координаційного центру є:

1) розроблення пропозицій щодо створення медичної інформаційної системи та системи управління медичним забезпеченням сил оборони, що відповідає стандартам, доктринам та рекомендаціям НАТО, запровадження автоматизації процесів управління

медичними силами та засобами логістичного забезпечення медичних служб сил оборони;

2) проведення аналізу оперативної медико-санітарної обстановки для визначення можливих факторів ураження, інформації про наявні медичні сили та засоби; сприяння забезпеченню координації діяльності медичних служб сил оборони та органів і закладів охорони здоров'я, спеціалізованої служби цивільного захисту, органів місцевого самоврядування для здійснення заходів щодо санітарного та епідемічного благополуччя, медичного захисту населення;

3) проведення аналізу потреб медичних служб сил оборони та населення у лікарських засобах і медичних виробах [8].

Розпорядженням КМУ від 24.05. 2017 р. № 352-р «Деякі питання медичного забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та поліцейських, які беруть участь в АТО» визначені ЗОЗ, що залучаються для надання вторинної (спеціалізованої) і третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги військовослужбовцям сил оборони та кількість виділених ліжок.

Рекомендовано облдержадміністраціям, за участю органів місцевого самоврядування, визначити за пропозицією МО: у тримісячний строк заклади охорони здоров'я комунальної власності, що залучаються для надання вторинної (спеціалізованої) і третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги військовослужбовцям Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів військових формувань та правоохоронних органів, особам рядового і начальницького складу та поліцейським, які беруть участь в антитерористичній операції (далі – військовослужбовці), та кількість ліжок у зазначених закладах, що визначені для надання такої допомоги.

МОЗ, МО, ОДА за участю органів місцевого самоврядування, із залученням медичних працівників закладів охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладів, які належать до сфери управління зазначених міністерств, НАМН України крім цього, забезпечити надання консультативної та методичної допомоги закладам охорони здоров'я, що залучаються для надання вторинної (спеціалізованої) і третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги військовослужбовцям.

МО та МОЗ визначити механізм організації надання вторинної (спеціалізованої) і третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги військовослужбовцям у закладах охорони здоров'я, що залучаються для надання такої допомоги [9]. Що знайшло своє відображення в наказі МО та МОЗ України від 7.02.2018 р. №49/180 «Про визначення механізму надання вторинної (спеціалізованої) і третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги військовослужбовцям, які беруть участь в антитерористичній операції», що зареєстрований у Міністерстві юстиції України 28.02.2018 р. за № 252/31704 [10].

Водночас, з метою збереження життя і здоров'я військовослужбовців через досягнення максимальної ефективності їх медичного забезпечення шляхом об'єднання спроможностей і зусиль медичних служб та

системи охорони здоров'я цивільного населення, підготовки системи охорони здоров'я держави до надання медичної допомоги військовослужбовцям під час дії особливого періоду, надзвичайного стану, інших кризових ситуацій, постановою КМУ від 31.10.2018 р. № 910 затверджена Воєнно-медична доктрина, що визначає стратегію розвитку медичного забезпечення всіх військових структур.

Доктрина визначає найвищу цінність життя кожної людини та реалізується за такими принципами:

- єдині організаційні засади діяльності медичних служб незалежно від підпорядкування;

- єдине розуміння причин зниження (втрати) боєздатності військовослужбовців та шляхів її підвищення (збереження);

- єдині погляди на профілактику, діагностику, надання медичної та психологічної допомоги, евакуацію, лікування, медичну та психологічну реабілітацію поранених (уражених, хворих), профілактику бойового стресу (превентивну реабілітацію);

- організація медичного забезпечення та надання медичної допомоги відповідно до стандартів медичної допомоги (медичних стандартів), клінічних протоколів та військово-медичних стандартів;

- формування необхідного резерву, ешелонування та постійна готовність сил і засобів медичних служб, системи охорони здоров'я цивільного населення для медичного забезпечення військ;

- профілактична спрямованість діяльності медичних служб та єдині підходи під час проведення санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів;

- територіальний принцип медичного забезпечення та інтеграція системи медичного забезпечення військ в єдиний медичний простір України, що передбачає спільне ефективне та раціональне використання можливостей закладів охорони здоров'я незалежно від форми власності, що розташовані на відповідній території [11].

Новою редакцією Воєнної доктрини України пріоритетним завданням для ЗС України визначено досягнення до 2020 р. повної сумісності з відповідними силами держав-членів НАТО, а одним з основних напрямів реформування та розвитку ЗС України є модернізація системи медичного забезпечення військ із максимальною її інтеграцією з системою цивільної охорони здоров'я, що є продовженням реалізації засад єдиного медичного простору в нашій державі [11]. Водночас, формування засад єдиного медичного простору не зводиться лише до використання системи охорони здоров'я цивільного населення для надання медичної допомоги та лікування військовослужбовців, а також передбачає вже реалізоване як застосування потужностей військової медицини для надання медичної допомоги цивільному населенню під час екстремальних ситуацій, надзвичайного стану та на воєнний час.

У розвиток формування засад єдиного медичного простору створена Воєнно-медична доктрина України, яка передбачає інтеграцію системи медичного забезпечення військ (сил) в єдиний медичний простір України шляхом функціонального поєднання сил і засобів медичних служб

та цивільної охорони здоров'я з метою максимальної реалізації їхніх спроможностей щодо ефективного медичного забезпечення військ (сил). При цьому передбачено збереження організаційної самостійності існуючих медичних сил Сил оборони та військово-медичних служб інших утворених відповідно до законів України військових формувань і правоохоронних органів спеціального призначення.

Безперечним фактом є і те, що вимоги Воєнно-медичної доктрини України сприяють розробці необхідних нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України і МОЗ України з питань охорони здоров'я, а також відповідних відомчих документів МО України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення щодо їх медичного забезпечення і завчасної підготовки системи цивільної та військової охорони здоров'я до роботи в особливий період та організації медичного забезпечення військовослужбовців і цивільного населення у воєнний час [12].

Це створює передумови для повноцінного та ефективного надання медичної допомоги в районах бойових дій та зонах безпеки особовим складом медичних сил Збройних Сил та військово-медичних служб міністерств і відомств, водночас надання спеціалізованої та високоспеціалізованої медичної допомоги здійснюється у військових та в цивільних закладах охорони здоров'я (ЗОЗ) державної системи охорони здоров'я.

Крім того, за досвідом провідних країн світу в процесі ліквідації наслідків НС природного і техногенного характеру як і в особливий період, поряд із закладами охорони здоров'я системи охорони здоров'я приймають участь медичні сили та медичні служби силових міністерств і відомств залучаються до надання медичної допомоги цивільному населенню, що реалізує засади єдиного медичного простору мирного часу. і насамперед під час надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру та в особливий період.

Висновки

Єдиний медичний простір – це всебічно збалансована система охорони здоров'я, яка на основі впровадження передового світового досвіду спрямованого, на оптимальне використання сил і засобів, спроможна виконувати завдання за призначенням у мирний і воєнний час. Означене досягається за рахунок ефективного та раціонального використання інноваційних медичних технологій та можливостей відомчих та всіх форм власності закладів охорони здоров'я для забезпечення державою громадянам України надання своєчасної, доступної, якісної та в повному обсязі всіх видів медичної допомоги.

Завершення створення єдиного медичного простору є актуальною і нагальною проблемою розвитку та формування сучасної ефективної системи національної охорони здоров'я.

Воєнно-медична доктрина України є інструментом формування воєнної охорони здоров'я та залучення її в загальнодержавну систему національної охорони здоров'я на засадах єдиного медичного простору.

Література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ср. 141.
2. Основи законодавства про охорону здоров'я України // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 4. Ср. 19.
3. Гладун З. С. Адміністративно-правове регулювання охорони здоров'я населення в Україні: Монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 720 с.
4. Державна політика з охорони громадського здоров'я в Україні: Навч. посібник / за ред. І. М. Солоненка, Л. І. Жаліло. – К.: Вид-во НаДу, 2004.
5. Москаленко В. Ф. Діяльність системи охорони здоров'я за 2000 рік: завдання щодо подальшого її розвитку та підвищення рівня здоров'я населення України (доповідь на підсумковій колегії МОЗ України 12.02.2001 р.) // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2001. – С. 8.
6. Про затвердження порядку надання медичної допомоги у військово-медичних закладах і взаєморозрахунків за неї між військовими формуваннями : постанова Кабінету Міністрів України від 18.10.1999 р. № 1923 [Електронний документ]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1923-99-p>. – Назва з екрана.
7. Спільний наказ МО, МОЗ, МВС, СБУ, НАМН України від 13.05.2015 р. № 207/272/556/311/34 «Про створення Військово-цивільного координаційного штабу медичної допомоги».
8. Постанова КМУ від 11.05. 2017 р. № 412 «Про утворення Координаційного центру з питань організації діяльності медичних служб сил оборони та органів і закладів охорони здоров'я».
9. Розпорядження КМУ від 24.05. 2017 р. № 352-р «Деякі питання медичного забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та поліцейських, які беруть участь в АТО».
10. Наказ МО та МОЗ України від 7.02.2018 р. №49/180 «Про визначення механізму надання вторинної (спеціалізованої) і третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги військовослужбовцям, які беруть участь в антитерористичній операції», що зареєстрований у Міністерстві юстиції України 28.02.2018 р. за № 252/31704.
11. Постанова КМУ від 31.10. 2018 р. № 910 «Про затвердження Воєнно-медичної доктрини».
12. В.О. Жаховський Єдиний медичний простір як елемент формування медичного потенціалу держав / Україна. Здоров'я нації 2016. № 4/1 (41). с. 82-86.

References

1. Konstytutsiya Ukrainy // Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 1996. № 30. Sr. 141.
2. Osnovy zakonodavstva pro okhoronu zdorov'ya Ukrainy // Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 1993. № 4. Sr. 19.
3. Hladun Z. S. Administratyvno-pravove rehulyuvannya okhorony zdorov'ya naseleння v Ukraini: Monohrafiya. – K.: Yurinkom Inter, 2007. – 720 s.
4. Derzhavna polityka z okhorony hromads'koho zdorov'ya v Ukraini: Navch. posibnyk / za red. I. M. Solonenka, L. I. Zhalilo. – K.: Vyd-vo NaDu, 2004.
5. Moskalenko V. F. Diyal'nist' systemy okhorony zdorov'ya za 2000 rik: zavdannya shchodo podal'shoho yiyi rozvytku ta pidvyshchennya rivnya zdorov'ya naseleння Ukrainy (dopovid' na pidsumkoviy kolehiyi MOZ Ukrainy 12.02.2001 r.) // Visnyk sotsial'noyi hihiyeny ta orhanizatsiyi okhorony zdorov'ya Ukrainy. – 2001. – S. 8.
6. Pro zatverdzhennya porядku nadannya medychnoyi dopomohy u viys'kovo-medychnykh zakladakh i vzayemorozrakhunkiv za neyi mizh viys'kovymy formuvannamy : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18.10.1999 r. № 1923 [Elektronnyy dokument]. – Rezhym dostupu : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1923-99-p>. – Nazva z ekrana.
7. Spil'nyy nakaz MO, MOZ, MVS, SBU, NAMN Ukrainy vid 13.05.2015 r. № 207/272/556/311/34 «Pro stvorennya Viys'kovo-tsyvil'noho koordynatsiyoho shtabu medychnoyi dopomohy».
8. Postanova KМУ vid 11.05. 2017 r. № 412 «Pro utvorennya Koordynatsiyoho tsentru z pytan' orhanizatsiyi diyal'nosti medychnykh sluzhb syl obrony ta orhaniv i zakladiv okhorony zdorov'ya».
9. Rozporyadzhennya KМУ vid 24.05. 2017 r. № 352-r «Deyaki pytannya medychnoho zabezpechennya viys'kovosluzhbovtiv, osib ryadovoho i nachal'nyts'koho skladu ta politseys'kykh, yaki berut' uchast' v ATO».
10. Nakaz MO ta MOZ Ukrainy vid 7.02.2018 r. №49/180 «Pro vyznachennya mekhanizmu nadannya vtorynnoyi (spetsializovanoi) i tretynnoi (vysokospetsializovanoi) medychnoyi dopomohy viys'kovosluzhbovtiyam, yaki berut' uchast' v antyterorystychniy operatsiyi», shcho zareyestrovanyy u Ministerstvi yustytisyi Ukrainy 28.02.2018 r. za № 252/31704.
11. Postanova KМУ vid 31.10. 2018 r. № 910 «Pro zatverdzhennya Voyenno-medychnoyi doktryny».
12. Zhakhovskyy V.O. Yedynyy medychnyy prostir yak element formuvannya medychnoho potentsialu derzhav / Ukrainy. Zdorovya natsiyi 2016. № 4/1 (41). s. 82-86.

Дата надходження рукопису до редакції: 22.08.2020 р.

Мета – провести аналіз основних засад формування перспективних шляхів єдиного медичного простору і їх значення в процесі реформування системи охорони здоров'я в державі.

Матеріали та методи. В дослідженні використовувався досвід створення єдиного медичного простору розвинутих держав світу, нормативно-правові документи України по питанню формування єдиного медичного простору в нашій державі в умовах реформування охорони здоров'я, ведення гібридної війни та в процесі ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного техногенного та соціального характеру.

Об'єкт дослідження – основні нормативно-правові засади реформування системи охорони здоров'я в мирний час та під час ведення гібридної війни.

Предмет дослідження – організація медичного забезпечення населення та військовослужбовців в умовах сьогодення та бойових дій.

Методи дослідження – системного підходу, аналітичний, бібліосемантичний.

Результати. Визначення перспективних шляхів реформування системи охорони здоров'я з науковим пошуком та обґрунтуванням оптимальних підходів для ефективного і раціонального використання наявних медичних сил і засобів.

Висновки. Єдиний медичний простір – це всебічно збалансована система охорони здоров'я, яка на основі впровадження передового світового досвіду, спрямованого на оптимальне використання сил і засобів, спроможна виконувати завдання за призначенням у мирний і воєнний час. Означене досягається за рахунок ефективного та раціонального використання інноваційних медичних технологій та можливостей відомчих та всіх інших форм власності закладів охорони здоров'я для забезпечення державою громадянам України надання своєчасної, доступної, якісної та в повному обсязі всіх видів медичної допомоги.

Ключові слова: єдиний медичний простір, система охорони здоров'я, організація медичного забезпечення.

Цель – провести анализ основных принципов формирования перспективных путей единого медицинского пространства и их значение в процессе реформирования системы здравоохранения в стране.

Материалы и методы. В исследовании использованы опыт создания единого медицинского пространства развитых государств мира, нормативно-правовые документы Украины, научные публикации по вопросам формирования единого медицинского пространства в нашей стране в условиях реформирования системы здравоохранения, ведения гибридной войны и в процессе ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций природного, техногенного и социального характера.

Объект исследования – основные нормативно-правовые основы реформирования системы здравоохранения в мирное время и при ведении гибридной войны.

Предмет исследования – организация медицинского обеспечения населения и военнослужащих в современных условиях и военных действий.

Методы исследования – системного подхода, аналитический, библиосемантический.

Результаты. Определение перспективных путей реформирования системы здравоохранения с научным поиском и обоснованием оптимальных подходов для эффективного и рационального использования имеющихся медицинских сил и средств.

Выводы. Единое медицинское пространство – это всесторонне сбалансированная система здравоохранения, которая на основе внедрения передового мирового опыта направленного на оптимальное использование сил и средств, способна выполнять задачи по назначению в мирное и военное время. Указанное достигается за счет эффективного и рационального использования инновационных медицинских технологий и возможностей ведомственных и всех форм собственности учреждений здравоохранения для обеспечения государством гражданам Украины предоставления своевременной, доступной, качественной и в полном объеме всех видов медицинской помощи.

Завершение создания единого медицинского пространства является актуальной и насущной проблемой развития и формирования современной эффективной системы национального здравоохранения.

Военно-медицинская доктрина Украины является инструментом формирования военного здравоохранения и вовлечения ее в общегосударственную систему национального здравоохранения на основе единого медицинского пространства.

Ключевые слова: единое медицинское пространство, система здравоохранения, организация медицинского обеспечения.

Purpose – to analyze the basic principles of the formation of promising ways of a unified medical space and their significance in the process of reforming the healthcare system in the country.

Materials and methods. The study used the experience of creating a single medical space of the developed countries of the world, regulatory documents of Ukraine, scientific publications on the formation of a single medical space in our country in the context of reforming the healthcare system, conducting a hybrid war and in the process of eliminating the consequences of natural, man-made and social emergencies character.

The object of the study is the basic regulatory framework for reforming the healthcare system tsykin peacetime and in the conduct of hybrid warfare.

The subject of the study is the organization of medical support for the population and military personnel in today's conditions and military operations.

Research methods – a systematic approach, analytical, bibliosemantic.

Results. Identification of promising ways to reform the health care system with a scientific search and justification of optimal approaches for the effective and rational use of available medical forces and means.

Conclusions. The unified medical space is a comprehensively balanced system of delivering health, which, based on the introduction of advanced world experience aimed at the optimal use of forces and means, is able to fulfill its intended purpose in peacetime and wartime. The above is achieved through the effective and rational use of innovative medical technologies and the capabilities of departmental and all forms of ownership of health care institutions to provide the state with the citizens of Ukraine the provision of timely, affordable, high-quality and full amount of all types of medical care.

The completion of the creation of a single medical space is an urgent and urgent problem of the development and formation of a modern effective national health care system.

The military medical doctrine of Ukraine is a tool for the formation of military health care and its involvement in the national system of national health care on the basis of a single medical space.

Key words: unified medical space, healthcare system, organization of medical support.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflicts of interest: authors have no conflicts of interest.

Відомості про авторів

Савицький Валерій Леонідович – Лауреат державної премії в галузі освіти, Заслужений працівник освіти України, доктор медичних наук, професор, начальник Української Військово-медичної академії, 01015, м. Київ, вул. Московська 45/1.

Тодуров Іван Михайлович – Лауреат державної премії в галузі науки і техніки, Заслужений лікар України, доктор медичних наук, професор; директор ДНУ «Центр інноваційних медичних технологій НАН України», 04053, м. Київ, Вознесенський узвіз, 22. todurov@nas.gov.ua.

Якимець Володимир Миколайович – Заслужений лікар України, доктор медичних наук, професор; заступник директора ДНУ «Центр інноваційних медичних технологій НАН України» з науково-організаційної та методичної роботи, 04053, м. Київ, Вознесенський узвіз, 22.

Печиборщ В'ячеслав Петрович – Заслужений працівник охорони здоров'я України, доктор медичних наук, доцент; завідувач відділу науково-організаційної роботи та інформації ДНУ «Центр інноваційних медичних технологій НАН України» з науково-організаційної та методичної роботи, 04053, м. Київ, Вознесенський узвіз, 22.

Купець Валерій Євгенович – лікар-ендоскопіст, відділення ендоскопії ДНУ «Центр інноваційних медичних технологій НАН України», 04053, м. Київ, Вознесенський узвіз, 22.

Печиборщ Олександр В'ячеславович – начальник відділення нейрохірургії зі спінальними хворими Головного військово-медичного клінічного центру (Центральний клінічний госпіталь) Державної прикордонної служби України, 03083, м. Київ, вул. Ягідна, 58.

Якимець Володимир Володимирович – кандидат медичних наук старший науковий співробітник відділу організації медичного забезпечення Науково-дослідного інституту проблем військової медицини.